

*Λογοτεχνία Δημοτικού:
Οδηγός Εύρεσης και Αξιοποίησης Λογοτεχνικών Κειμένων,
Χρήσιμου Υλικού και Ψηφιακών Εργαλείων,
Ενδεικτικές δραστηριότητες και
Παράδειγμα Πορείας Εργασίας*

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΚΥΠΡΟΥ

Άννα Κουμπάνου
Λειτουργός Παιδαγωγικού Ινστιτούτου
kourranou.a@cyearn.pi.ac.cy

Περιεχόμενα αυτού του Οδηγού

1. Αρχές για Αξιοποίηση Λογοτεχνικών Κειμένων (Διαφάνειες 3-5)
2. Εύρεση και Αξιοποίηση Λογοτεχνικών Κειμένων
 - 2.α. Εύρεση Γραπτών Λογοτεχνικών Κειμένων (Διαφάνειες 6-11)
 - 2.β. Εύρεση Ακουστικών Λογοτεχνικών Κειμένων-Αφηγήσεων (Διαφάνειες 12-23)
 - 2.γ. Αξιοποίηση Λογοτεχνικών Κειμένων και Αφηγήσεων (Ενδεικτικές Δραστηριότητες) (Διαφάνειες 24-29)
3. Εύρεση και Αξιοποίηση Χρήσιμου Υλικού και Ψηφιακών Εργαλείων Δημιουργικής Γραφής (Διαφάνειες 30-32)
4. Παράδειγμα Πορείας Εργασίας με Επίκεντρο ένα Λογοτεχνικό Κείμενο (Διαφάνειες 34 - 47)

1. Αρχές για Αξιοποίηση Λογοτεχνικών Κειμένων

Λογοτεχνικά Κείμενα υπάρχουν διαθέσιμα σε γραπτή ή σε ακουστική μορφή και αυτά μπορούν να αξιοποιηθούν σε απλά σχέδια μαθήματος, με λίγους στόχους που συνδέονται με συγκεκριμένες δραστηριότητες προσανατολισμένες στις πιο κάτω εμφάνσεις:

- **Ανάγνωση/ακρόαση και απόλαυση λογοτεχνικού κειμένου,**
- **Κατανόηση κειμένου (τι λέει το κείμενο [θέμα]),**
- **Παραγωγή προφορικού λόγου,**
- **Παραγωγή γραπτού λόγου / Δημιουργική Γραφή,**
- **Λογοτεχνικός γραμματισμός (πώς οργανώνεται μια ιστορία [είδος κειμένου, τεχνικές του/της συγγραφέα, κ.ά.]),**
- **Σύνδεση συγκεκριμένου κειμένου με άλλα κείμενα (διακειμενικότητα), με εμπειρίες των παιδιών, άλλες τέχνες και μέσα.**

1. Αρχές για Αξιοποίηση Λογοτεχνικών Κειμένων

Ανάλογα με τις ανάγκες των παιδιών, μπορούν να επιλεχθούν κάθε φορά μερικές από τις πιο πάνω εμφάσεις και ανάλογες δραστηριότητες που αναφέρονται στη συνέχεια αυτού του πακέτου.

Στις υποενότητες 2.α. Εύρεση Γραπτών Λογοτεχνικών Κειμένων (Διαφάνειες 6-11) και 2.β. Εύρεση Ακουστικών Λογοτεχνικών Κειμένων-Αφηγήσεων (Διαφάνειες 12-23), μπορείτε να βρείτε πλήθος λογοτεχνικών κειμένων. Κείμενα υπάρχουν φυσικά στις αναρτημένες ενότητες Λογοτεχνίας Δημοτικής και στα Ανθολόγια. Καθώς αυτά είναι ενταγμένα σε ενότητες ή σχέδια μαθήματος είναι πιο εύκολο να αξιοποιηθούν.

Στην υποενότητα 2.γ., Αξιοποίηση Λογοτεχνικών Κειμένων και Αφηγήσεων (Ενδεικτικές Δραστηριότητες) (Διαφάνειες 24-29), μπορείτε να βρείτε ενδεικτικές δραστηριότητες για την κάθε μια από τις εμφάσεις που αναφέρθηκαν.

1. Αρχές για Αξιοποίηση Λογοτεχνικών Κειμένων

Στην υποενότητα 3, Εύρεση και Αξιοποίηση Χρήσιμου Υλικού και Ψηφιακών Εργαλείων Δημιουργικής Γραφής (Διαφάνειες 30-32), μπορείτε να βρείτε ψηφιακά εργαλεία για δημιουργική γραφή που μπορούν να αξιοποιηθούν ανάλογα με τις εμφάνσεις και το είδος των δραστηριοτήτων που θα δημιουργήσετε.

Ένα Παράδειγμα Πορείας Εργασίας, για τάξεις Ε' και Στ', με Επίκεντρο ένα Λογοτεχνικό Κείμενο, που μπορεί να αποσταλεί με κάποιες διαφοροποιήσεις στα παιδιά, δίνεται στο τέλος αυτού του υλικού (Διαφάνειες 33 - 46).

2α. Εύρεση Γραπτών Λογοτεχνικών Κειμένων

Διαθέσιμα Λογοτεχνικά Κείμενα υπάρχουν

- Στην ιστοσελίδα του μαθήματος **Λογοτεχνίας Δημοτικής** του ΥΠΠΑΝ, στην επιλογή **Υλικό**, εντός ολοκληρωμένων ενοτήτων, που μπορούν όμως να προσαρμοστούν σύμφωνα με τις αρχές που δόθηκαν στη Διαφάνεια 3. Μπορεί δηλαδή να επιλεγεί ένα κείμενο και να οριστούν λίγοι στόχοι και δραστηριότητες.

<http://logod.schools.ac.cy/index.php/el/#>

- Κείμενα υπάρχουν επίσης αναρτημένα σε ψηφιακή μορφή στη σελίδα **Διαδραστικά Σχολικά βιβλία** (<http://ebooks.edu.gr/new/>). Πιο συγκεκριμένα, στην επιλογή **Λογοτεχνία**, υπάρχουν ψηφιακά όλα τα **Ανθολόγια** όλων των τάξεων (<http://ebooks.edu.gr/new/allcourses.php>).

2α. Εύρεση Γραπτών Λογοτεχνικών Κειμένων

Διαθέσιμα Λογοτεχνικά Κείμενα υπάρχουν

- Στον Εκπαιδευτικό Συσσωρευτή Εκπαιδευτικού Περιεχομένου **Φωτόδεντρο** (<https://bit.ly/3dmuLKh>) υπάρχουν ψηφιακά μερικά λογοτεχνικά κείμενα, τα περισσότερα για γυμνάσιο και λύκειο, αλλά ίσως μπορείτε και από αυτά να βρείτε αποσπάσματα για μεγάλες τάξεις του δημοτικού.
- Στον Εκπαιδευτικό Συσσωρευτή Εκπαιδευτικού Περιεχομένου **Φωτόδεντρο Κύπρου** (<http://photodentro.pi.ac.cy/>) υπάρχουν ψηφιακά μερικά λογοτεχνικά κείμενα, στη διεύθυνση (<https://bit.ly/2UMHygQ>).
- Στην ιστοσελίδα των Εκδόσεων Καστανιώτη, υπάρχουν δωρεάν ανοιχτά βιβλία, κάποια από αυτά παιδικά (<https://www.kastaniotis.com/ebooks/free/?show=free>).

2α. Εύρεση Γραπτών Λογοτεχνικών Κειμένων

Διαθέσιμα Λογοτεχνικά Κείμενα υπάρχουν

- Στην ιστοσελίδα **Μικρός Αναγνώστης** (<http://www.mikrosanagnostis.gr/>) και συγκεκριμένα στην επιλογή **Να σου πω μια Ιστορία** (<http://www.mikrosanagnostis.gr/istoria.asp>) τα παιδιά μπορούν να διαβάσουν ή να ακούσουν ένα βιβλίο ή να κάνουν και τα δύο παράλληλα.
 - Μερικά από τα βιβλία που υπάρχουν είναι:
 - Η μηχανή στο υπόγειο, της Κίρα Σίνου
 - Ο αθάνατος γαϊδαράκος, της Μάρως Λοΐζου
 - Υπάρχουν κι άλλες επιλογές για **διάδραση**.
- Στην ιστοσελίδα **Ψηφίδες για την ελληνική γλώσσα - Η Πύλη για την ελληνική γλώσσα** (<http://www.greek-language.gr/digitalResources/>) υπάρχουν κείμενα όπως κάποιοι Μύθοι του Αισώπου στα αρχαία, αλλά και στα νέα ελληνικά, (<https://bit.ly/2wDHRTf>).

2α. Εύρεση Γραπτών Λογοτεχνικών Κειμένων

Διαθέσιμα Λογοτεχνικά Κείμενα υπάρχουν

- Στην ιστοσελίδα **Ελεύθερη Ψηφιακή Βιβλιοθήκη** (www.ebooks4greeks.gr), υπάρχουν ψηφιακά βιβλία διαφόρων ειδών, τα περισσότερα ολόκληρα, και μπορείτε να βρείτε επίσης:
 - Κλασικά παιδικά βιβλία, π.χ. Ο μικρός πρίγκιπας, του Αντουάν ντε Σαιντ-Εξυπερύ (<https://bit.ly/3dkxKD3>),
 - Ελληνικά παιδικά μυθιστορήματα, π.χ. Ο Τρελαντώνης, της Πηνελόπης Δέλτα (<https://bit.ly/2QE13tj>),
 - Ξένα κλασικά μυθιστορήματα για παιδιά με παραμυθιακά στοιχεία, π.χ. Οι περιπέτειες του Πινόκιο: Η ιστορία μιας μαριονέτας, του Κάρλο Κολλόντι <https://bit.ly/2wwtDmL>,
 - Παραδοσιακά παραμύθια, π.χ. τη συλλογή Παραμύθια του Ελληνισμού <https://bit.ly/2vLvzYo>.

2α. Εύρεση Γραπτών Λογοτεχνικών Κειμένων

Διαθέσιμα Λογοτεχνικά Κείμενα υπάρχουν

- Στην ιστοσελίδα **Ανοιχτή Βιβλιοθήκη** (<https://www.openbook.gr/>), στην αρχική σελίδα και κάτω από τον τίτλο **Παιδική Λογοτεχνία**, ή στον σύνδεσμο **Λογοτεχνικά e-books** και κάτω από τον υποσύνδεσμο **Παιδική Λογοτεχνία** (<https://www.openbook.gr/category/literature/children/>)
 - Εδώ μπορείτε να βρείτε κλασικά βιβλία, όπως την ποιητική συλλογή *Τα Χελιδόνια: Ποιήματα για Παιδιά*, του Ζαχαρία Παπαντωνίου (<https://www.openbook.gr/ta-chelidonia/>)
 - Μπορείτε επίσης να βρείτε ιστορίες γραμμένες από παιδιά, κλασικά και παραδοσιακά παραμύθια, σύγχρονα παραμύθια, μύθους από άλλες χώρες, παιδικά μυθιστορήματα, κ.ά.

2α. Εύρεση Γραπτών Λογοτεχνικών Κειμένων

Διαθέσιμα Λογοτεχνικά Κείμενα υπάρχουν

- Στην ιστοσελίδα **Πλαστελίνη**, (<https://bit.ly/33D0NeY>) μπορείτε να βρείτε κείμενα. Στην αρχική σελίδα, κάτω από τον τίτλο **e-Book Παραμύθια σε μορφή pdf**, υπάρχουν ολόκληρά παιδικά βιβλία για ανάγνωση.
- Στην ιστοσελίδα **Παιδικά Παραμύθια**, υπάρχουν παραδοσιακά και κλασικά παραμύθια, αλλά και μύθοι (<https://www.paidika-paramythia.gr/>).
- Στο ιστολόγιο **Λόγος Παράταιρος** (<https://itzikas.wordpress.com/>), υπάρχει μια συλλογή ποιημάτων για παιδιά από ποιητές, όπως είναι ο Γιάννης Ρίτσος (<https://bit.ly/3bCsKrP>).

2β. Εύρεση Ακουστικών Κειμένων-Αφηγήσεων

Διαθέσιμα Λογοτεχνικά Κείμενα, υπό μορφή ακουστικών αφηγήσεων, υπάρχουν:

- Στην ιστοσελίδα **Μικρός Αναγνώστης** (<http://www.mikrosanagnostis.gr/>) και συγκεκριμένα στην επιλογή **Να σου πω μια Ιστορία** (<http://www.mikrosanagnostis.gr/istoria.asp>), τα παιδιά μπορούν να διαβάσουν ή να ακούσουν ένα βιβλίο ή να κάνουν και τα δύο παράλληλα.
- Στη **Βιβλιοθήκη της Μάγισσας Σουμουτού των Εκδόσεων Πατάκη** (<https://bit.ly/3aberu8>), μπορείτε να ακούσετε αποσπάσματα από διάφορα παιδικά βιβλία των εκδόσεων.

2β. Εύρεση Ακουστικών Κειμένων-Αφηγήσεων

Διαθέσιμα Λογοτεχνικά Κείμενα, υπό μορφή ακουστικών αφηγήσεων, υπάρχουν:

- Στην ιστοσελίδα **Πλαστελίνη**, (<https://bit.ly/33D0NeY>) μπορείτε να βρείτε στην αρχική σελίδα, Κάτω από τον τίτλο ***e-Book Παραμύθια με αφήγηση***, κείμενα όπως τα πιο κάτω:
 - Το Σπαρματσέτο του Χανς Κρίστιαν Άντερσεν
 - Όταν η πασχαλίτσα συνάντησε τον ελέφанта του Χρήστου Μπουλώτη
 - Ο αθάνατος γαϊδαράκος της Μάρω Λοΐζου
 - Ο σκαντζόχοιρος που ήθελε να τον χαϊδέψουν της Κατερίνα Αναγνώστου
 - Ιστορίες που τις είπε η πέτρα της Μαρία Αγγελίδου

2β. Εύρεση Ακουστικών Κειμένων-Αφηγήσεων

Διαθέσιμα Λογοτεχνικά Κείμενα, υπό μορφή ακουστικών αφηγήσεων, υπάρχουν:

- Στην **ιστοσελίδα της ΕΡΤ**, και συγκεκριμένα του **Τρίτου Προγράμματος**, στην εκπομπή, **10 Λεπτά ακόμη**, υπάρχουν ηχογραφημένες αφηγήσεις βιβλίων (<https://webradio.ert.gr/category/trito-programma/ekpobes/10-lepta-akomi/>), όπως τα πιο κάτω:
 - «Τα δύο αδέρφια και το φεγγάρι» της Δήμητρας Πυργελή, με εικόνες της Μαρίας Πεπονά, από τις Εκδόσεις Μεταίχμιο (<https://bit.ly/39iHbQ9>)
 - «Μικρές Μεγάλες Κυρίες» της Φρανζίσκα Καλχ, με μετάφραση Μαρία Παπαγιάννη, από τις Εκδόσεις Πατάκη (<https://bit.ly/2vPu0ae>)
 - Benji Davies «Το Γυρινάκι», με μετάφραση Αντώνης Παπαθεοδούλου, από τις Εκδόσεις Ίκαρος (<https://bit.ly/3ao6Zvv>).

2β. Εύρεση Ακουστικών Κειμένων-Αφηγήσεων

Διαθέσιμα Λογοτεχνικά Κείμενα, υπό μορφή ακουστικών αφηγήσεων, υπάρχουν:

- Στην ιστοσελίδα της **Αμυμώνης** (<https://amimoni.gr/eimaster-perifanoi/paramithi-xoris-oria/>), υπάρχει **Ηλεκτρονική Βιβλιοθήκη Παραμυθιών** για παιδιά με προβλήματα όρασης, με κείμενα, όπως:
 - [Η γάτα κουμπάρα](#), Σούλα Μητακίδου – Ευαγγελία Τρέσσου και Α. Λ. Μαννα, εικονογράφηση Σοφία Φόρτωμα, Εκδόσεις Καλειδοσκόπιο,
 - [Η Μαίρη Πινέζα](#), Σούλα Μητακίδου – Ευαγγελία Τρέσσου, εικονογράφηση Απόστολος Βέττας, Εκδόσεις Καλειδοσκόπιο,
 - [Ο Κουκούσκα](#), Μάρω Κατσίκια, Εκδόσεις Καλειδοσκόπιο.

2β. Εύρεση Ακουστικών Κειμένων-Αφηγήσεων

Στη βιντεοπλατφόρμα, YouTube, υπάρχουν πολλές αφηγήσεις παιδικών βιβλίων στα ελληνικά, ραδιοφωνικές σειρές που απευθύνονται σε παιδιά, υλικό από παιδικές παραστάσεις και παιδικοί δίσκοι, π.χ.:

- **Εδώ Λιλιπούπολη - Όλες οι Εκπομπές** (Το «Εδώ Λιλιπούπολη» ήταν μια παιδική ραδιοφωνική σειρά που ξεκίνησε το 1976 και διήρκεσε μέχρι το 1980. Η σειρά ακουγόταν στο Τρίτο Πρόγραμμα της Ελληνικής Ραδιοφωνίας, το οποίο ήταν την περίοδο εκείνη υπό τη διεύθυνση του Μάνου Χατζιδάκι. Η εκπομπή θεωρείται στις μέρες μας «θρυλική», τόσο για την πρωτοτυπία και την ποιότητά της, όσο και για την επίδραση της στη γενικότερη περίοδο. (<https://www.youtube.com/watch?v=t1OPBz3nXd8>)).

2β. Εύρεση Ακουστικών Κειμένων-Αφηγήσεων

Διαθέσιμα Λογοτεχνικά Κείμενα, υπό μορφή ακουστικών αφηγήσεων, υπάρχουν στη βιντεοπλατφόρμα YouTube:

- Ντενεκεδούπολη, της Ευγενίας Φακίνου
 - Ντενεκεδούπολη - Παιδική Γωνιά (Επεισόδια 1-22)
(<https://www.youtube.com/watch?v=PdEQsi5buZ8&list=PLAE6B4D85C9855804>)
 - Ντενεκεδούπολη, Κουκλοθέατρο
(<https://www.youtube.com/watch?v=hVHBfwJE6as>)
 - Ντενεκεδούπολη, μέρος 1 = Αφήγηση
(<https://www.youtube.com/watch?v=6s0iGIHGyDg>)

2β. Εύρεση Ακουστικών Κειμένων-Αφηγήσεων

Διαθέσιμα Λογοτεχνικά Κείμενα, υπό μορφή ακουστικών αφηγήσεων, υπάρχουν στη βιντεοπλατφόρμα YouTube:

- **Άκου μια ιστορία** - Από τη ραδιοφωνική εκπομπή του Ράδιο Ενημέρωση 92.2 fm) (<https://bit.ly/2WMgH76>)
- **Ένα σακούλι παραμύθια**
(https://www.youtube.com/watch?v=PH-ejwlcaGw&list=PLdSuPHc_J7wqFLkBNrRKRwlewwMIz2-Dk)
- **Ελληνικά παραμύθια** (Κλασικά παραμύθια από όλο τον κόσμο)
(<https://bit.ly/2UEGplb>)
- **Ένα γράμμα – μια ιστορία** (EducationalTVGreece - Η πρώτη εκπαιδευτική σειρά κινουμένων σχεδίων ελληνικής παραγωγής. Στοχεύει στη μάθηση της ελληνικής αλφαβήτου και γλώσσας μέσα από την ψυχαγωγία)
<https://www.youtube.com/watch?v=d60yvZ0FU5s>

2β. Εύρεση Ακουστικών Κειμένων-Αφηγήσεων

Διαθέσιμα Λογοτεχνικά Κείμενα, υπό μορφή ακουστικών αφηγήσεων, υπάρχουν στη βιντεοπλατφόρμα YouTube:

- **Ο Μορμόλης** - ("Ο Μορμόλης" - μουσική, τραγούδια και σκηνές από το θεατρικό έργο του Ράινερ Χάχφελντ που παρουσιάστηκε για πρώτη φορά στην Ελλάδα στο θέατρο Αθηνά από την παιδική σκηνή του Γιάννη Φέρτη και της Ξένιας Καλογεροπούλου τη χειμερινή περίοδο 1973-1974. Η μουσική και τα τραγούδια του έργου εκδόθηκαν σε δίσκο απ' την εταιρία Μίνως Μάτσας και Υιός Α. Ε. το Πάσχα του 1974). <https://www.youtube.com/watch?v=PqK33x-LEpQ>

2β. Εύρεση Ακουστικών Κειμένων-Αφηγήσεων

Διαθέσιμα Λογοτεχνικά Κείμενα υπό μορφή ακουστικών αφηγήσεων υπάρχουν στη βιντεοπλατφόρμα YouTube:

- **Ο Παραμυθάς** - (Με τον Νίκο Πιλάβιο. Ο «ΠΑΡΑΜΥΘΑΣ» υπήρξε η πιο δημοφιλής παιδική εκπομπή της ελληνικής τηλεόρασης από το 1978 έως το 1987).
Επεισόδια 1-20
(https://www.youtube.com/watch?v=jHwxwG1cJvc&list=PLe6dG_yQOUe1zvCDnCVallNtH9ya_oipV)
- **Με φράση για έρευνα «Αφηγήσεις παιδικών βιβλίων»** συναντούμε την πιο κάτω λίστα που περιλαμβάνει βιβλία, όπως Ο Εγωιστής Γίγαντας, Το δέντρο που έδινε και πολλά άλλα (<https://www.youtube.com/watch?v=w3RQ-MAkwI0&list=PLiOjhib6TXN0NA7xmruZjodA8FkDMN75E>).

2β. Εύρεση Ακουστικών Κειμένων-Αφηγήσεων

Διαθέσιμα Λογοτεχνικά Κείμενα, υπό μορφή ακουστικών αφηγήσεων, υπάρχουν στη βιντεοπλατφόρμα YouTube, αφηγήσεις από/όπως:

- **Ξένια Καλογεροπούλου** | Παραμύθια με την Ξένια | Το Σπίτι με τις Γάτες
<https://www.youtube.com/watch?v=UGOId4ePfRE>
- **Ξένια Καλογεροπούλου** | Παραμύθια με την Ξένια | Το Μαγικό Πινέλο
<https://www.youtube.com/watch?v=XDSrNNh2B6U>
- **Παραμύθια από όλο τον κόσμο Νο 3** - Vinyl Rip - Full Album
https://www.youtube.com/watch?v=PPNLA3kCBy4&list=RDPPNLA3kCBy4&start_radio=1&t=18
- **Η Εκπληκτική Γκρέις** (Amazing Grace, Συγγραφέας: Mary Hoffman, Εικονογράφος: Caroline Binch)- Παραμύθια για παιδιά - Ελληνική Αφήγηση & Ελληνικοί Υπότιτλοι
<https://www.youtube.com/watch?v=7M4hj0bj374&list=RDPPNLA3kCBy4&index=6>

2β. Εύρεση Ακουστικών Κειμένων-Αφηγήσεων

Οπτικογραφημένες/ Ηχογραφημένες Θεατρικές Παραστάσεις υπάρχουν στους πιο κάτω συνδέσμους:

- **Εθνικό Θέατρο- Παιδικό Στέκι:** Δώδεκα οπτικογραφημένες παιδικές παραστάσεις από το αρχείο του Εθνικού Θεάτρου της Ελλάδας. (<http://www.nt-archive.gr/theaters.aspx?company=10>)
- **Ο Μορμόλης (Ψηφιακός Ηρόδοτος):** Θεατρικό έργο για παιδιά, το οποίο γράφτηκε από τον γερμανό, θεατρικό συγγραφέα Ράινερ Χάχφελντ και σε τηλεοπτική σκηνοθεσία της Σοφίας Μουαϊμης. (<https://www.digital-herodotus.eu/archive/video/items/3074/o-mormoles/>)
- **Η Αλίκη στην Παραμυθοχώρα (Ψηφιακός Ηρόδοτος):** Οπτικογραφημένη παράσταση παιδικού θεάτρου, έργου της Τούλας Κακουλλή, σε σκηνοθεσία Σοφίας Μουαϊμη, από τον Όμιλο Προδημοτικής Εκπαίδευσης Πανεπιστημίου Κύπρου. (<https://www.digital-herodotus.eu/archive/video/items/3326/e-alike-sten-paramuthokhora/>)
- **Ηχογραφημένες Θεατρικές Παραστάσεις**
- Το ημερολόγιο της Άννας Φρανκ (Εθνικό Ίδρυμα Ραδιοφωνίας) (<https://www.ebooks4greeks.gr/to-hmerologio-ths-annas-frank>)

2β. Εύρεση Ακουστικών Κειμένων-Αφηγήσεων

Παιδικές Σειρές υπάρχουν στις πιο κάτω ιστοσελίδες:

- **Το Καπλάνι της Βιτρίνας (ΕΡΤ):** Παιδική σειρά διασκευή του ομώνυμου παιδικού μυθιστορήματος της Άλκης Ζέη (<https://bit.ly/2WUTEac>).
- **Φρουτοπία (ΕΡΤ):** Σειρά με κινούμενες κούκλες βασισμένη στην ομώνυμη σειρά κόμικς του Ευγένιου Τριβιζά και του Νίκου Μαρουλάκη (<https://bit.ly/2UH6YMM>).
- **Και μιλάει και λαλάει (ΕΡΤ):** Σειρά παραστάσεων από την Εθνική Σκηνή Θεάτρου Σκιών (<https://bit.ly/39uetMz>).
- **Καραγκιόζης με την Ευγένιο Σπαθάρη:** Η σειρά εκπομπών με παραστάσεις του καραγκιοζοπαίκτη Ευγένιου Σπαθάρη (<https://bit.ly/33XYxRf>).

2γ. Αξιοποίηση Λογοτεχνικών Κειμένων και Αφηγήσεων (Ενδεικτικές Δραστηριότητες)

Για τα κείμενα που υπάρχουν ήδη ενταγμένα σε Ενότητες Λογοτεχνίας του Υλικού του Μαθήματος της Λογοτεχνίας στην ιστοσελίδα του ΥΠΠΑΝ (<http://logod.schools.ac.cy/index.php/el/#>) και για τα κείμενα που υπάρχουν στα Ανθολόγια <http://ebooks.edu.gr/new/allcourses.php>, υπάρχουν ήδη σχετικές πληροφορίες για τη θεματική/ενότητα στην οποία εντάσσονται, συχνά για το είδος τους και βέβαια για την αξιοποίησή τους. (Οι ενότητες αυτές μπορούν να χρησιμοποιηθούν σύμφωνα με τις αρχές που αναφέραμε πιο πάνω και σε απλοποιημένη μορφή).

Αναγνωρίζοντας ότι στόχος είναι τα παιδιά να διαβάσουν και να συνεχίσουν να διαβάζουν λογοτεχνικά βιβλία μπορούμε να έχουμε υπόψιν μας τις εμφάνσεις που αναφέρθηκαν στην αρχή αυτής της παρουσίασης (Διαφάνεια 3) αλλά και να δούμε στη συνέχεια πώς αυτές μπορούν να συνδεθούν με συγκεκριμένες σύντομες δραστηριότητες, που επεξηγούνται στις διαφάνειες που ακολουθούν.

2γ. Αξιοποίηση Λογοτεχνικών Κειμένων και Αφηγήσεων (Ενδεικτικές Δραστηριότητες)

Για την **Ανάγνωση/Ακρόαση** και **Απόλαυση** του κειμένου, ζητούμε από τα παιδιά:

- Να διαβάσουν/ακούσουν το κείμενο και να πουν αν τους άρεσε ή όχι.
- Να δικαιολογήσουν την πιο πάνω απάντηση και να συζητήσουν.
- Να επιλέξουν μια παράγραφο, να πουν γιατί τους άρεσε, και να την ξαναδιαβάσουν.
- Να διαβάσουν την αγαπημένη τους φράση από το κείμενο.
- Να εντοπίσουν το ύφος του κειμένου, και ακολούθως να επιλέξουν ένα μέρος του κειμένου, π.χ. μια παράγραφο και να τη διαβάσουν με διαφορετικό ύφος, π.χ. επίσημο, χιουμοριστικό, δραματικό, υπερβολικό, κλ.π. – αν έχουν ακροατήριο ακόμα καλύτερα.
- Να εντοπίσουν έναν διάλογο και να τον διαβάσουν υποδυόμενα και τα δύο ή περισσότερα πρόσωπα.
- Να διαβάσουν ένα μέρος του κειμένου, να το ηχογραφήσουν ή να το οπτικογραφήσουν και μετά να το ακούσουν ή να το στείλουν με τη συγκατάθεση των γονιών τους σε ένα αγαπημένο τους πρόσωπο, π.χ. τη γιαγιά και τον παππού, τα ξαδέλφια τους, κλ.π.

Σημείωση: Μπορούμε να διαβάζουμε εμείς το κείμενο (απόσπασμα) κάθε φορά που έχουμε τηλεδιάσκεψη με τα παιδιά. Μπορούμε, επίσης, να τους διαβάζουμε ένα λογοτεχνικό βιβλίο για παιδιά που έχουμε στο σπίτι, κατά κεφάλαια. Με τη μεγάλωσή τους ανάγνωση από τον/την εκπαιδευτικό πετυχαίνουμε να υπάρχει ένα κοινό σημείο αναφοράς για όλα τα παιδιά. Η μεγάλωσή τους ανάγνωση κάνει το κείμενο κατανοητό για περισσότερα παιδιά και δημιουργεί κλίμα ηρεμίας.

2γ. Αξιοποίηση Λογοτεχνικών Κειμένων και Αφηγήσεων (Ενδεικτικές Δραστηριότητες)

Για την **Κατανόηση** του κειμένου και την **Παραγωγή Προφορικού Λόγου**, ζητούμε από τα παιδιά:

- Να εντοπίσουν τον/την συγγραφέα, να αναφέρουν το βιβλίο από όπου προέρχεται το κείμενο (εάν το κείμενο είναι απόσπασμα) και την πηγή του (ιστοσελίδα, κλ.π.).
- Να αναδιηγηθούν την ιστορία – μπορούν να πάρουν τηλέφωνο κάποιον δικό τους ή να αναδιηγηθούν την ιστορία στα μικρότερα αδέρφια τους.
- Να πουν τι έγινε στην αρχή, στη μέση και στο τέλος του κειμένου.
- Να αναφέρουν μια πρόταση που τους άρεσε από την αρχή, μια από τη μέση και μια από το τέλος του κειμένου και να συζητήσουν τον ρόλο της για την εξέλιξη της ιστορίας.
- Να πουν με μια πρόταση τι έγινε και γιατί έγινε στο κείμενο.
- Να αναφέρουν ποιος/α ήταν ο πρωταγωνιστής/στρια, ποια ήταν η επιθυμία/το όνειρό του ή το πρόβλημα που αντιμετώπιζε ή η σύγκρουση που βίωνε ή η ιδιότητά του και τι έκανε για να πετύχει το όνειρό του ή να αντιμετωπίσει το πρόβλημα ή τη σύγκρουση ή τι έκανε λόγω της της ιδιότητάς του.
- Να αναφέρουν ποιος λέει την ιστορία.
- Να εντοπίσουν τα βασικά στοιχεία: πρωταγωνιστές-δευτερεύοντα πρόσωπα, τόπος, χρόνος, τι έγινε και γιατί έγινε, πώς αντέδρασαν οι χαρακτήρες.

2γ. Αξιοποίηση Λογοτεχνικών Κειμένων και Αφηγήσεων (Ενδεικτικές Δραστηριότητες)

Για την **Παραγωγή Γραπτού Λόγου / Δημιουργική Γραφή**, είναι καλό να λάβουμε υπόψη ότι τα περισσότερα κείμενα που έχουμε στη διάθεσή μας είναι αποσπάσματα, για αυτό και ζητούμε από τα παιδιά:

- Να φτιάξουν παρόμοιους τίτλους με τους τίτλους του βιβλίου ή του αποσπάσματος, π.χ. αν ο τίτλος είναι: **Μυστήριο στο Διαμαντένιο Βουνό**, μπορούν να φτιάξουν τίτλους που να έχουν σχέση με τη λέξη μυστήριο και να δημιουργήσουν ένα παρόμοιο και ελκυστικό σκηνικό, π.χ. **Το μυστικό της Χρυσής Λίμνης**.
- Να φτιάξουν παρόμοια ονόματα ηρώων, τοποθεσιών – αν υπάρχουν στο κείμενο τέτοια ενδιαφέροντα στοιχεία.
- Να δημιουργήσουν παρόμοιες περιγραφές.
- Αφού φτιάξουν την ταυτότητα του ήρωα ή της ηρωίδας, όπου αναφέρονται το όνομα, η οικογένειά του/της, πού μένει, τι κάνει, τι του/της αρέσει, τι τον/την ενδιαφέρει, τι επιθυμεί, ποιο πρόβλημα έχει.
- Να δημιουργήσουν έναν δικό τους ήρωα/μία δική τους ηρωίδα και να γράψουν μια ιστορία στηριγμένη σε αυτόν/αυτή.
- Να συνεχίσουν την ιστορία.
- Να προσθέσουν έναν διάλογο σε κάποιο μέρος του κειμένου που δεν υπάρχει.
- Να πάρουν μία παράγραφο και να προσθέσουν όπου μπορούν περισσότερες πληροφορίες για αυτά που αναφέρονται.
- Να μετατρέψουν την πεζή ιστορία σε ποίημα, το ποίημα σε πεζό, το θεατρικό σε πεζό, και ούτω καθεξής.
- Να προσθέσουν μια παρόμοια στροφή στο ποίημα.

2γ. Αξιοποίηση Λογοτεχνικών Κειμένων και Αφηγήσεων (Ενδεικτικές Δραστηριότητες)

Για τον **Λογοτεχνικό Γραμματισμό** (πώς λέγεται η ιστορία [είδος κειμένου, τεχνικές του/της συγγραφέα, κ.ά.]), ζητούμε από τα παιδιά:

- Να πουν αν το κείμενο είναι πεζό ή ποίημα ή θεατρικό.
 - Αν το κείμενο είναι ποίημα ζητούμε να εντοπίσουν τις στροφές, τους στίχους και την ομοιοκαταληξία ή να εντοπίσουν ότι το ποίημα είναι σε ελεύθερο στίχο.
 - Αν το κείμενο είναι πεζό ζητούμε
 - να αναφέρουν το είδος του ανάλογα με την έκτασή του, δηλαδή, αν είναι μικρή ιστορία, παραμύθι, διήγημα, νουβέλα, μυθιστόρημα,
 - να αναφέρουν αν είναι ρεαλιστικό (μια ιστορία που θα μπορούσε να συμβεί) ή φανταστικό (με ιστορία που δεν θα μπορούσε να συμβεί, γιατί υπάρχουν σε αυτή, π.χ., μαγικά στοιχεία ή τεχνολογίες που δεν υπάρχουν στις μέρες μας),
 - να αναφέρουν αν γνωρίζουν περεταίρω είδη μυθοπλασίας, π.χ., αν είναι το μυθιστόρημα ψυχολογικό, κοινωνικό, ιστορικό, βιογραφικό, αυτοβιογραφικό, μυστήριου, περιπέτειας, επιστημονικής φαντασίας, ή αν είναι το κείμενο μήθος ή παραμύθι (παραδοσιακό, κλασικό, σύγχρονο, μεταμοντέρνο) ή άλλα είδη, όπως ημερολόγιο, κλ.π.,
 - να αναφέρουν στοιχεία που δίνουν ζωντάνια στο κείμενο και να συζητήσουν πώς γίνεται αυτό, π.χ., επαναλήψεις, μεγάλες αντιθέσεις, μεταφορές, παρομοιώσεις, διάλογοι, περιγραφές, επίθετα, ρήματα, σύντομες ή μεγάλες προτάσεις, αναφορές σε άλλα κείμενα.
- Αν είναι θεατρικό να εντοπίσουν τους ήρωες, τα ονόματά τους, και το πού, τότε και με ποιους διαδραματίζεται η κάθε σκηνή.

2γ. Αξιοποίηση Λογοτεχνικών Κειμένων και Αφηγήσεων (Ενδεικτικές Δραστηριότητες)

Για τη **Σύνδεση** του κειμένου με άλλα κείμενα (διακειμενικότητα), με εμπειρίες των παιδιών, άλλες τέχνες και μέσα, ζητούμε από τα παιδιά:

- Να αναφέρουν ποιο κείμενο ή ιστορία ή ταινία ή δική τους εμπειρία τούς θυμίζει αυτό το κείμενο και σε τι μοιάζουν τα δύο έργα μεταξύ τους.
- Να βρουν στο διαδίκτυο ένα άλλο κείμενο με παρόμοια ιστορία.
- Να γράψουν ένα παρόμοιο κείμενο, π.χ. αν μελέτησαν ένα μύθο με ζώα,
 - να γράψουν έναν παρόμοιο μύθο κρατώντας το πρόβλημα (π.χ. σύγκρουση των ζώων για το ποιος είναι δυνατός), αλλά να αλλάξουν τους ήρωες με άλλα ζώα ή ανθρώπους,
 - να κρατήσουν το επιμύθιο και να αλλάξουν την ιστορία,
 - να μετατρέψουν τον μύθο σε σύγχρονη ιστορία κάνοντας τους χαρακτήρες πολυδιάστατους, με ονόματα, ενδιαφέροντα, ιστορία, κλ.π.
- Να διαβάσουν το κείμενο και να το συγκρίνουν με έναν πίνακα ζωγραφικής που θα έχουν ή πρέπει να βρουν στο διαδίκτυο.
- Να ζωγραφίσουν σκηνές από το κείμενο ή τον ήρωα ή ένα διαφορετικό τέλος.
- Να αναπαραστήσουν σκηνές από το κείμενο μιμητικά.
- Να φτιάξουν μια αφίσα για το κείμενο χρησιμοποιώντας ένα ψηφιακό εργαλείο.

3. Εύρεση και Αξιοποίηση Υλικού και Εργαλείων Δημιουργικής Γραφής

- Στην ιστοσελίδα του μαθήματος **Λογοτεχνίας Δημοτικής** του ΥΠΠΑΝ, στην επιλογή **Υλικό** και ακολούθως στην επιλογή **Όλες οι Τάξεις** (<http://logod.schools.ac.cy/index.php/el/yliko/ypost-oles-oi-taxeis>), υπάρχουν δύο αρχεία:
 - Το πρώτο, με τον τίτλο, «**Ερωτήσεις – Απαντήσεις**» μπορεί να απαντήσει σε πολλά ερωτήματα σχετικά με τα είδη της λογοτεχνίας, (http://archeia.moec.gov.cy/sd/540/2013_erotiseis_apantiseis.pdf)
 - Το δεύτερο που είναι βιβλίο με τον τίτλο, «**Δημιουργική Γραφή: Οδηγίες Πλεύσεως**», παρουσιάζει δομημένες δραστηριότητες δημιουργικής γραφής (http://archeia.moec.gov.cy/sd/540/dimiourgiki_grafi_odigies_plefseos.pdf).
- Στην ιστοσελίδα του μαθήματος **Λογοτεχνίας Δημοτικής** του ΥΠΠΑΝ, στην επιλογή **Αναλυτικό Πρόγραμμα**, μπορείτε να βρείτε τους δείκτες επιτυχίας και επάρκειας της Λογοτεχνίας, (http://archeia.moec.gov.cy/sd/200/ap_deiktes_eparkeias_epitychias.pdf).

3. Εύρεση και Αξιοποίηση Υλικού και Εργαλείων Δημιουργικής Γραφής

- Ελεύθερα ή άλλα ψηφιακά εργαλεία που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για δραστηριότητες δημιουργικής γραφής, είναι τα εξής:
 - Το **powerpoint** μπορεί να χρησιμοποιηθεί για δημιουργία βιντεοποιημάτων ή για σκοπούς ψηφιακής αφήγησης. Τα παιδιά μπορούν να γράψουν ένα ποίημα ή ιστορία, ακολούθως να βρουν τις κατάλληλες εικόνες και ήχους και μετά να δημιουργήσουν πολυτροπικές αφηγήσεις με κείμενο, μουσική και εικόνα.
 - Το **padlet.com** επιτρέπει ατομική και συλλογική γραφή. Εδώ τα παιδιά μπορούν να αποτυπώσουν ιδέες, να κάνουν μία αφίσα βιβλίου, κ.ά. Στη βασική του μορφή παρέχει μόνος τις πρώτες τρεις δημιουργίες δωρεάν.
 - Το **storybird.com** επιτρέπει ατομική και συλλογική γραφή και είναι δωρεάν για συγκεκριμένες μόνο μέρες. Εκεί μπορείτε να δημιουργήσετε εικονοβιβλία ή ποιήματα με την επιλογή εικόνων και προσθήκη κειμένου. Μπορείτε, επίσης, να διαβάσετε εικονοβιβλία ή ποιήματα, να τα φυλάξετε και να τα μοιραστείτε δωρεάν, αλλά η εκτύπωση δεν είναι δωρεάν.

3. Εύρεση και Αξιοποίηση Υλικού και Εργαλείων Δημιουργικής Γραφής

- Ελεύθερα ή άλλα ψηφιακά εργαλεία που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για δραστηριότητες δημιουργικής γραφής, είναι τα εξής:
 - Το **makebeliefscomix.com** μπορεί να χρησιμοποιηθεί για τη δημιουργία κόμικς, αφού τα παιδιά μπορούν να επιλέξουν χαρακτήρες, συνεφάκια διαλόγου και σκέψης, κ.ά.
 - Το **imagineforest.com** επιτρέπει ατομική και συλλογική γραφή. Εδώ τα παιδιά μπορούν να δημιουργήσουν ιστορίες εντελώς δωρεάν.
 - Το **mystorybook.com** επιτρέπει τη συγγραφή ιστοριών και τη ζωγραφική.

Σημείωση: Οι οδηγίες και τα μενού σχεδόν σε όλα τα πιο πάνω εργαλεία είναι στα αγγλικά, οπότε αν και είναι πολύ εύχρηστα τα παιδιά θα χρειαστούν περαιτέρω οδηγίες για να τα χρησιμοποιήσουν. Πολλά από αυτά τα εργαλεία προσφέρουν τη δυνατότητα να δημιουργηθούν ψηφιακές τάξεις, όπου τα παιδιά προστίθενται ατομικά ή τους δίνεται ένας κοινός κωδικός που μπορούν να χρησιμοποιούν. Είναι απαραίτητο η χρήση των συγκεκριμένων εργαλείων να γίνεται με βάση τους κανόνες ασφαλούς χρήσης των ψηφιακών μέσων.

4. Παράδειγμα Πορείας Εργασίας με Επίκεντρο ένα Λογοτεχνικό Κείμενο

- Το κείμενο «Ο παράξενος πραματευτής» της Ζωής Βαλάση υπάρχει στο **Ανθολόγιο Ε' και Στ' τάξεων**, στην Ενότητα ΙΑ': **Φαντασία και Περιπέτεια**.
- Εδώ θα βρείτε ολόκληρο το ανθολόγιο σε pdf: (<https://bit.ly/39xx4XL>)
- Εδώ θα βρείτε το κείμενο σε ηλεκτρονική μορφή: (<https://bit.ly/2Jpf9In>)
- Η θεματική του κειμένου είναι «**Φαντασία και Περιπέτεια**» και στην ενότητα υπάρχουν άλλα κείμενα που μπορούν να ακολουθήσουν και να συνδυαστούν με αυτό σε επόμενες δραστηριότητες. Εντούτοις, στο Ανθολόγιο υπάρχουν και άλλα κείμενα άλλων ενοτήτων που έχουν στοιχεία φανταστικής λογοτεχνίας, περιπέτειας και παραμυθιού και μπορούν να ενταχθούν σε μια δραστηριότητα με το παρόν κείμενο.
- Καθώς γνωρίζουμε **τη θεματική** ενός κειμένου – στην προκειμένη περίπτωση είναι η **Περιπέτεια και η Φαντασία** – είναι καλό να γνωρίζουμε και **το είδος** του. Στη συγκεκριμένη περίπτωση το κείμενο έχει έντονα στοιχεία **φαντασίας και παραμυθιού**.

4. Παράδειγμα Πορείας Εργασίας με Επίκεντρο ένα Λογοτεχνικό Κείμενο

Τα χαρακτηριστικά της **Φανταστικής Λογοτεχνίας** είναι τα εξής:

- περιγραφή γεγονότων που δεν έχουν συμβεί, δεν συμβαίνουν και δεν μπορεί να συμβούν,
- προσωποποίηση στοιχείων της φύσης,
- μαγικές, εξωπραγματικές λύσεις στα προβλήματα των ηρώων/ηρωίδων,
- εξωπραγματικά στοιχεία στον χώρο ή στη ροή του χρόνου (Αν. Πρ. Λογοτεχνίας Δημ. Εκπ., Δείκτες Επιτυχίας και Επάρκειας, σ. 4, http://archeia.moec.gov.cy/sd/200/ap_deiktes_eparkeias_epitychias.pdf),
- κοσμοπλασία (δημιουργία διαφορετικών από τον δικό μας κόσμων ή επινόηση φανταστικών πτυχών του δικού μας κόσμου),
- δημιουργία ειδών, πραγμάτων, τεχνολογιών και όντων που δεν υπάρχουν.

4. Παράδειγμα Πορείας Εργασίας με Επίκεντρο ένα Λογοτεχνικό Κείμενο

Τα χαρακτηριστικά της **Φανταστικής Λογοτεχνίας** είναι τα εξής:

- μετάβαση από τον έναν κόσμο στον άλλο ή ήδη ύπαρξη σε έναν διαφορετικό κόσμο,
- δισταγμός ή ενθουσιασμός ή φόβος του ήρωα/της ηρωίδας για τη μετάβαση και αυτά που ακολουθούν στις περιπέτειες,
- κοινά στοιχεία με τον μύθο και το παραμύθι (παραδοσιακό, κλασικό, σύγχρονο, μεταμοντέρνο),
- δράση, αγωνία, περιπέτεια,
- λεξιπλασία.

4. Παράδειγμα Πορείας Εργασίας με Επίκεντρο ένα Λογοτεχνικό Κείμενο

Αφού το κείμενο το ίδιο αυτοαποκαλείται **Παραμύθι** και έχει στοιχεία του, ας δούμε και τα στοιχεία του παραμυθιού. Τα χαρακτηριστικά του **Παραδοσιακού Παραμυθιού** είναι τα εξής:

- αchronικές αφηγήσεις περιπετειών που συμβαίνουν σε αόριστους ή μαγικούς τόπους,
- περίεργα, αφύσικα συμβάντα,
- ανατροπές (πράξεις, γεγονότα, παθήματα, εμπόδια – επίλυση του τελικού προβλήματος),
- τα παραμύθια παρηγορούν, ψυχαγωγούν, διδάσκουν,
- υπάρχουν παραλλαγές από τόπο σε τόπο,
- υπάρχουν σε αυτά στερεοτυπικά στοιχεία,
 - συνύπαρξη ανθρώπινων και εξωπραγματικών όντων
 - ανθρωπομορφισμός ζώων, φυτών

4. Παράδειγμα Πορείας Εργασίας με Επίκεντρο ένα Λογοτεχνικό Κείμενο

Τα χαρακτηριστικά του **Παραδοσιακού Παραμυθιού** είναι τα εξής:

- ήρεμη αρχή - καλό τέλος,
- στο ίδιο επεισόδιο βρίσκονται συνήθως μόνο δύο πρόσωπα
- ένα επεισόδιο τη φορά,
- εξέλιξη της πλοκής προκαθορισμένη: οργανώνεται στη βάση κάποιων αντιθέσεων (πραγματικό/φανταστικό), (καλό/κακό) μέχρι να επικρατήσει το καλό,
- υπάρχουν βασικά γεγονότα, όπως, μεταμορφώσεις, απομάκρυνση από το σπίτι, εντολή στον ήρωα, εξόρμηση, εξαφάνιση, εύρεση μαγικού αντικείμενου, κλ.π.

4. Παράδειγμα Πορείας Εργασίας με Επίκεντρο ένα Λογοτεχνικό Κείμενο

Τα χαρακτηριστικά του **Παραδοσιακού Παραμυθιού** είναι τα εξής:

- ανωνυμία προσώπων,
- οι ήρωες είναι μοναχικοί άνθρωποι, προσδιορίζονται από ένα χαρακτηριστικό, φυσικό, επαγγελματικό, κοινωνικό,
- οι ήρωες επιτελούν στερεότυπους ρόλους που είναι:
 - Ο κακός — ανταγωνιστής του ήρωα
 - Ο αποστολέας — στέλνει τον ήρωα στην αναζήτησή του
 - Ο βοηθός — βοηθά τον ήρωα με μαγικό τρόπο
 - Η πριγκίπισσα ή το βραβείο — το ταξίδι τελειώνει λαμβάνοντας το βραβείο ή με γάμο
 - Ο δωρητής — ετοιμάζει τον ήρωα ή του δίνει ένα μαγικό αντικείμενο
 - Ο ήρωας/αδικημένος/αναζητητής
 - Ο λανθάνων ήρωας — παρουσιάζεται ως καλός/εποφθαλμιά το βραβείο
- ο αδύναμος βγαίνει νικητής,
- αντίθετοι χαρακτήρες: ο καλός και ο κακός / ο έξυπνος και δυνατός / ο φτωχός και ο πλούσιος,
- ίδιος ρόλος – πολλά πρόσωπα,
- αδρανείς χαρακτήρες,
- ήρωες και ζώα, τέρατα, αντικείμενα.

4. Παράδειγμα Πορείας Εργασίας με Επίκεντρο ένα Λογοτεχνικό Κείμενο

Οι αφηγηματικές τεχνικές και τα υφολογικά χαρακτηριστικά του **Παραδοσιακού Παραμυθιού** είναι τα εξής:

- επαναλήψεις,
- υπερβολές (λέξεων, πράξεων, τρόπων – συνήθως τρεις φορές, την τρίτη ανατρέπεται – οικείο, προσδοκία, έκπληξη, «3» ιερός αριθμός),
- αντιθέσεις,
- στερεοτυπικές εκφράσεις αρχής και τέλους,
- σύντομες προτάσεις,
- λιτός λόγος,
- χιούμορ,
- παντογνώστης αφηγητής.

4. Παράδειγμα Πορείας Εργασίας με Επίκεντρο ένα Λογοτεχνικό Κείμενο

Ένα **Παραμύθι** όμως μπορεί να είναι και **Σύγχρονο**, οπότε ανατρέπονται κάποιες από τις συμβάσεις που είπαμε. Δηλαδή, δύναται στο παραμύθι να:

- υπάρχει συγκεκριμένος χώρος και χρόνος,
- οι ήρωες να είναι πολυδιάστατοι: μπορεί να έχουν και καλά και κακά χαρακτηριστικά, μπορεί να γνωρίζουμε πιο πολλά για αυτούς, να αλλάζουν όχι μέσω μαγικών μεταμορφώσεων και μαγικών παρεμβάσεων, αλλά επειδή μαθαίνουν και ωριμάζουν,
- οι στερεοτυπικές εκφράσεις μπορεί να μη χρησιμοποιούνται και τόσο,
- καταργούνται τα στερεότυπα,
- υπάρχουν σύγχρονοι κοινωνικοί προβληματισμοί: η οικολογία, η διαφορετικότητα, το διαζύγιο,
- υπάρχει μοντέρνα γλώσσα, ειρωνεία, παρωδία και χιούμορ, κ.ά.
- ο αφηγητής μπορεί να επεμβαίνει στο κείμενο ή να τον γνωρίζουμε.

4. Παράδειγμα Πορείας Εργασίας με Επίκεντρο ένα Λογοτεχνικό Κείμενο

Λαμβάνοντας υπόψη τα πιο πάνω στοιχεία της φανταστικής λογοτεχνίας και του παραμυθιού, τα αφήνουμε να καθοδηγήσουν τη δική μας ανάγνωση και τον τρόπο που θα διαμορφώσουμε την πορεία δουλειάς των παιδιών.

Στηριζόμενοι/ες στις αρχές που αναφέρουμε, προχωρούμε κάπως έτσι:

Πριν την ανάγνωση

Παιδιά, θα διαβάσετε/διαβάσουμε το κείμενο της Ζωής Βαλάση, *Ο παράξενοςπραματευτής*. Οπραματευτής είναι ένα πιο παλιό επάγγελμα, όπου ένας έμπορος γυρνούσε τα χωριά πουλώντας τιςπραμάτειες του (εμπορεύματα), όπως υφάσματα, χτένια, κοσμήματα, κουμπιά, κ.ά. Πώς σας φαίνεται ο τίτλος; Τι ιστορία θα είναι; Θα μιλά για κάτι που συνέβη, για κάτι που συμβαίνει τώρα ή θα μπορούσε να συμβεί ή για κάτι φανταστικό; Κλείστε τα μάτια και σκεφτείτε τον τίτλο. Τι σας ήρθε στο μυαλό;

4. Παράδειγμα Πορείας Εργασίας με Επίκεντρο ένα Λογοτεχνικό Κείμενο

1. Ανάγνωση/ακρόαση και απόλαυση κειμένου

- Διαβάστε το κείμενο μεγαλόφωνα ή ζητήστε από κάποιο μεγάλο να σας το διαβάσει. Σας άρεσε; Γιατί;
- Ποιο μέρος του κειμένου σας άρεσε πιο πολύ; Γιατί; Τι έγινε στην ιστορία;
- Διαβάστε τώρα σιωπηλά το κείμενο.
- Διαβάστε με ύφος τον διάλογο.
- Τηλεφωνήστε σε ένα αγαπημένο σας πρόσωπο και διαβάστε του/της το κείμενο.
- Ηχογραφήστε την ανάγνωσή σας.

4. Παράδειγμα Πορείας Εργασίας με Επίκεντρο ένα Λογοτεχνικό Κείμενο

Μετά την ανάγνωση

Κατανόηση κειμένου (τι λέει το κείμενο [θέμα]) / Παραγωγή προφορικού λόγου

- Ποιοι είναι οι πρωταγωνιστές της ιστορίας; Μιλά/λέει την ιστορία κάποιος από αυτούς; Είναι η συγγραφέας που είναι και η παραμυθού μέσα στην ιστορία;
- Πότε συμβαίνει η ιστορία; (‘Τώρα που μιλάμε’, την ώρα που ακούμε την ιστορία)
- Ποιος είναι ο σκοπός της συγγραφέας/παραμυθού; (Να μαζεύει παραμύθια και να τα λέει)
- Ποιο είναι το πρόβλημα του παραματευτή; (Δεν έχει τίποτε να δώσει, για να ανταλλάξει μια πραγμάτεια με ένα παραμύθι)
- Τι είχε στο καλάθι του ο παραματευτής;
- Πού πήγαν η παραμυθού και ο μικρός παραματευτής; Γιατί; Τι ήθελαν;
- Ποιους συνάντησαν; Για τι τους πέρασε ο παραματευτής; Γιατί;
- Τι έκανε το κλειδί του παραματευτή; Σε ποιους το πρότεινε; Γιατί είπαν όχι; Τι απόγινε τελικά;
- Αναδιηγηθείτε την ιστορία από το τηλέφωνο σε κάποιον δικό σας.

4. Παράδειγμα Πορείας Εργασίας με Επίκεντρο ένα Λογοτεχνικό Κείμενο

Μετά την ανάγνωση

Παραγωγή γραπτού λόγου / Δημιουργική Γραφή

- Ξαναδιαβάστε τις πράξεις του παρατηρητή (ένα κομπολόι από δάκρυα του φεγγαριού, ένα φυτό ρολόι του ήλιου, το αστραφτερό πουκάμισο μιας θαλασσοσταγόνας, ένα μπουκαλάκι μ' αθάνατο νερό, ένα ζευγάρι παπούτσια από αραχνοκλωστές — ένα κι ένα για να περπατάς ανάποδα). Μπορείτε να περιγράψετε παρόμοια φανταστικά αντικείμενα; Τι κάνουν; Αν έχουν μαγικές ιδιότητες, ποιες είναι αυτές;
- Μπορείς να γράψεις μια ιστορία, όπου μια μέρα, βρήκες τυχαία ένα μαγικό αντικείμενο. Περιγράψε το. Τι ήταν; Τι έκανε; Πού σε πήρε; Πού ήταν αυτός ο κόσμος; Τι έγινε;
- Ο παρατηρητής συναντά αντικείμενα της πόλης και τα περνά για άλλα πράγματα, δηλαδή, βλέπει το τρόλεϊ και νομίζει ότι βλέπει μια κίτρινη πεταλούδα με μεγάλες κεραίες, βλέπει το περίπτερο και νομίζει ότι βλέπει ένα πλουμιστό μανιτάρι. Μπορείτε να σκεφτείτε άλλα πράγματα που συναντούμε στην πόλη ή βρίσκουμε στο σπίτι και να πείτε για τι θα τα περνούσε ο παρατηρητής;
- Ο παρατηρητής βλέπει τα φώτα και νομίζει ότι βλέπει την Φεγγαρούπολη (τη Χώρα όπου ανθίζουν φεγγάρια σαν πανύψηλα λουλούδια). Μπορείτε να φτιάξετε και άλλες τέτοιες φανταστικές χώρες και να γράψετε ποιοι ζουν εκεί, τι ζώα και φυτά υπάρχουν, τι τρώνε οι κάτοικοι, πώς ταξιδεύουν, κ.ά.
- Μπορείτε να φτιάξετε ένα λίμερικ με πρωταγωνιστή τον παρατηρητή;
- Στην ιστορία υπάρχει ένα κλειδάκι της αγάπης. Μπορείτε να φτιάξετε άλλα φανταστικά κλειδιά και να μας πείτε τι κάνουν;

4. Παράδειγμα Πορείας Εργασίας με Επίκεντρο ένα Λογοτεχνικό Κείμενο

Μετά την ανάγνωση

Λογοτεχνικός γραμματισμός (πώς οργανώνεται μια ιστορία [είδος κειμένου, τεχνικές του/της συγγραφέα, κ.ά.])

- Το κείμενο είναι πραγματικό ή φανταστικό;
- Είναι παραμύθι; Τι κοινά στοιχεία έχει με το παραμύθι; (παράξενα/μαγικά αντικείμενα, τα αντικείμενα μιλούν, φανταστικοί κόσμοι/χώρες, εύκολη μετάβαση από τον έναν τόπο στον άλλο)
- Είναι παραδοσιακό ή σύγχρονο παραμύθι; (έχει σύγχρονα στοιχεία, γνωρίζουμε την αφηγήτρια που είναι η συγγραφέας και εμπλέκεται στην αφήγηση, αγγίζει κοινωνικά θέματα όπως η αποξένωση στην πόλη και η καταστροφή του περιβάλλοντος, αναφέρεται συγκεκριμένος τόπος – η Αθήνα, αλλά έχει και παραδοσιακά στοιχεία που είδαμε πιο πάνω)

4. Παράδειγμα Πορείας Εργασίας με Επίκεντρο ένα Λογοτεχνικό Κείμενο

Μετά την ανάγνωση

Σύνδεση αυτού του κειμένου με άλλα κείμενα (διακειμενικότητα), εμπειρίες των παιδιών, άλλες τέχνες και μέσα.

- Ποια άλλα κείμενα με φανταστικά στοιχεία και παραμύθια σας θυμίζει αυτό το κείμενο;
- Το κείμενο σας θυμίζει κάποια ταινία ή πίνακα;
- Μπορείτε να ζωγραφίσετε κάποια από τα μαγικά αντικείμενα ή τις φανταστικές χώρες;
- Μπορείτε να φτιάξετε ψηφιακά μια αφίσα για αυτή την ιστορία;
- Μπορείτε να φτιάξετε μια ιστορία ψηφιακά που περιγράφει τι έγινε μετά σε αυτή την ιστορία και συγκεκριμένα με το κλειδάκι της αγάπης;

4. Παράδειγμα Πορείας Εργασίας με Επίκεντρο ένα Λογοτεχνικό Κείμενο

Γενικότερα, μπορείτε να διαμορφώσετε μια πορεία που να περιλαμβάνει δομημένα κάποιες από τις πιο πάνω δραστηριότητες, αλλά και να επαναφέρει διάφορους τύπους ανάγνωσης (μεγαλόφωνη, σιωπηλή, επαναληπτική, εστιασμένη), έτσι ώστε τα παιδιά όντως να γνωρίζουν το κείμενο.

Είναι καλά οι δραστηριότητες να ενθαρρύνουν την κατανόηση, τη δημιουργικότητα και την επικοινωνία.

Καλή συνέχεια!